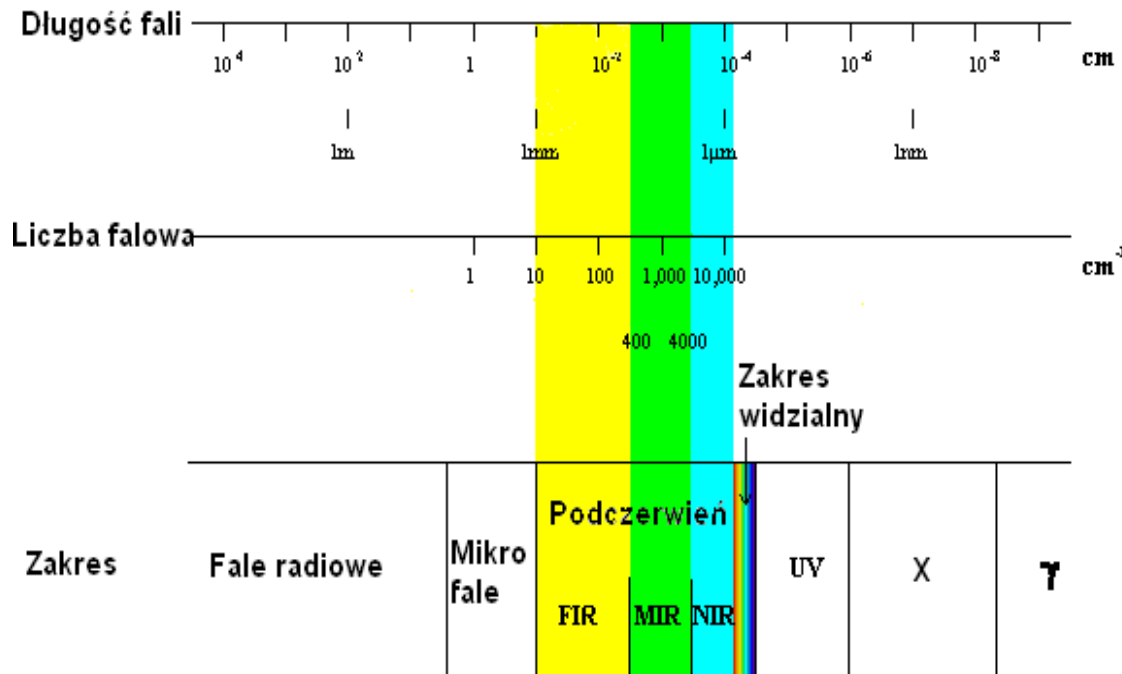

SPEKTROSKOPIA W PODCZERWIENI

PODZIAŁ ZAKRESU IR

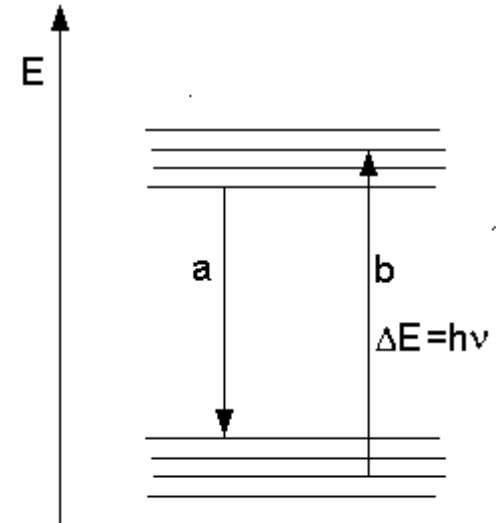

$$\text{cm}^{-1} = 10^4 / \mu\text{m}$$

- **NIR**
12500-4000 cm⁻¹
0.8-2.5 μm
- **MIR (IR)**
4000-400 cm⁻¹
2.5-25 μm
- **FIR**
400-10 cm⁻¹
25-1000 μm

ODDZIAŁYWANIE PROMIENIOWANIA Z MATERIAŁ

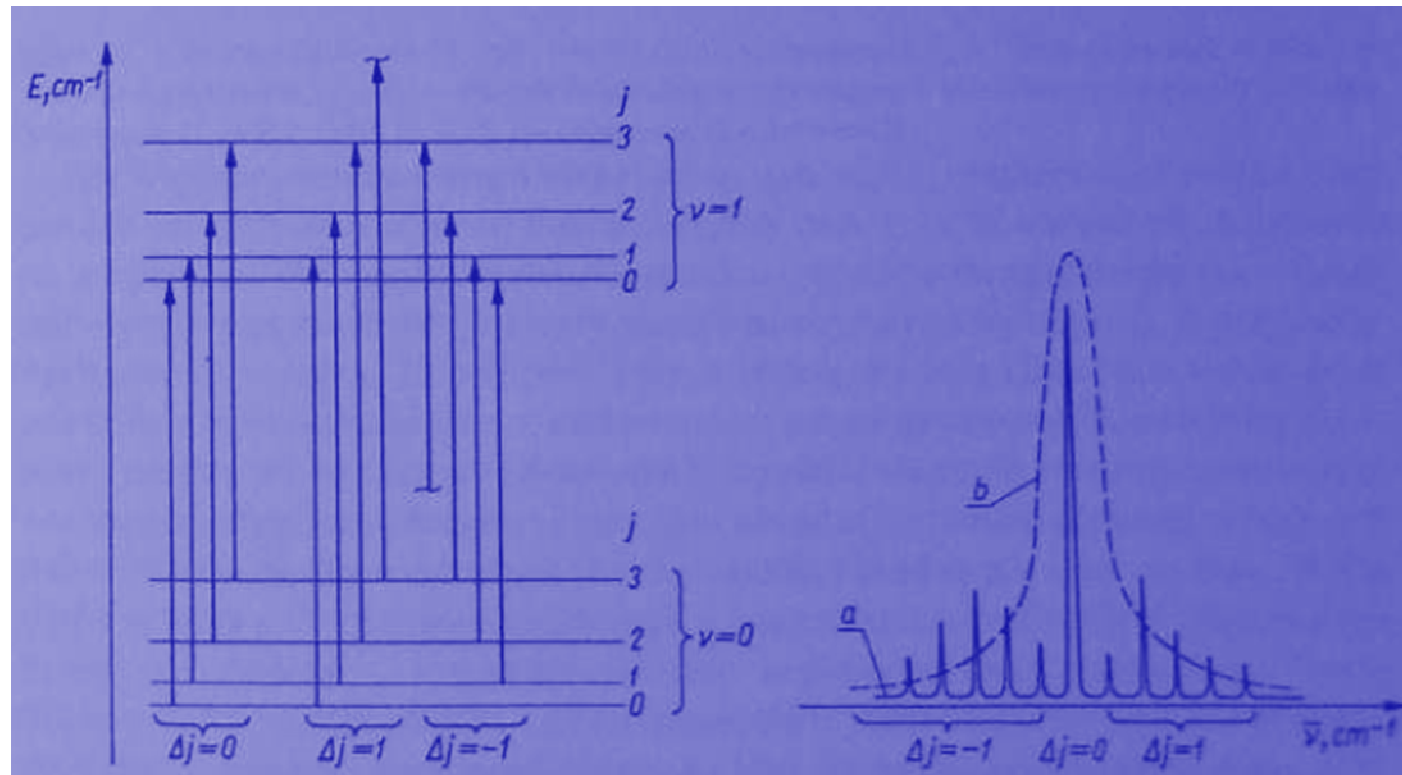
Materia może oddziaływać z promieniowaniem poprzez absorpcję lub emisję.

RODZAJE ENERGII WEWNĘTRZNEJ UKŁADÓW MATERIALNYCH

- Energia translacji
- Energia rotacji $\rightarrow \approx 10^{-23}$ J/cząst.
- Energia oscylacji $\rightarrow \approx 10^{-20}$ J/cząst. - IR
- Energia elektronów orbitali atomowych i cząsteczkowych
- Energia spinów niesparowanych elektronów lub jąder o właściwościach magnetycznych

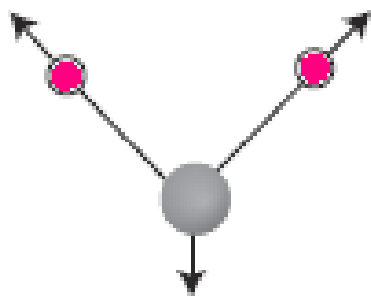
WIDMO OSCYLACYJNO-ROTACYJNE

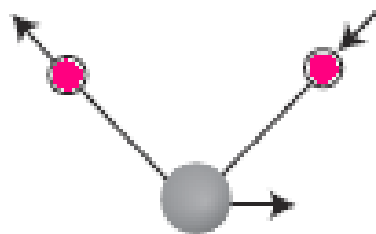
LICZBA DRGAŃ CZĄSTECZKI

- Cząsteczka m-atomowa ma $3m$ stopni swobody
  - nieliniowa – $3m-6$ drgań podstawowych
  - liniowa – $3m-5$ drgań podstawowych
- Drgania są aktywne w IR tylko wtedy, gdy powodują zmianę momentu dipolowego cząsteczki
  - H_2 , N_2 , Cl_2 – nieaktywne
  - I-Cl, CO – aktywne

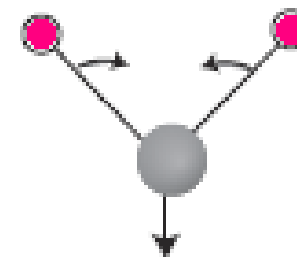
DRGANIA W CZĄSTECZCE H₂O

Rozciągające
symetryczne

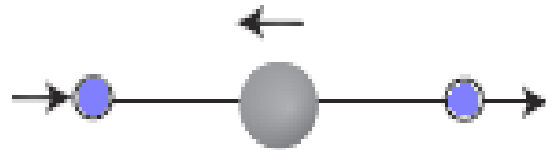

Rozciągające
asymetryczne

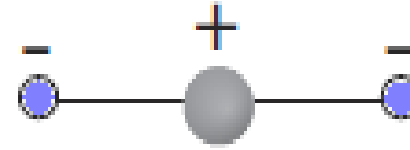

Nożycowe

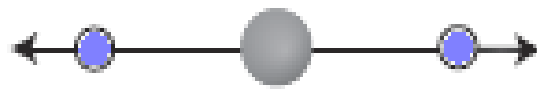
DRGANIA CZĄSTECZKI CO₂

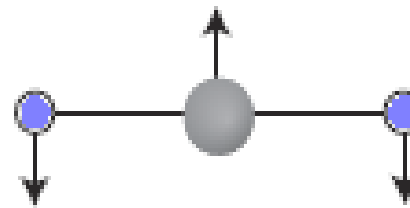
Rozciągające
asymetryczne
 2350 cm^{-1}

Nożycowe
 666 cm^{-1}

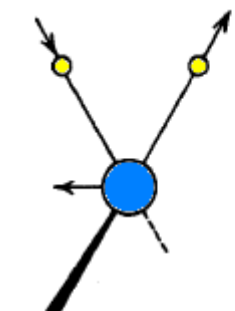
Rozciągające
symetryczne
Nieaktywne w IR

Nożycowe
 666 cm^{-1}

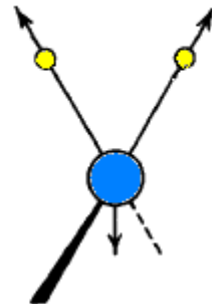
RODZAJE DRGAŃ GRUPY CH₂

Asymetryczne
rozciągające

ν_{as}

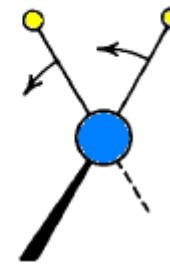
$\sim 2926 \text{ cm}^{-1}$

Symetryczne
rozciągające

ν_s

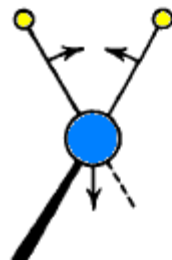
$\sim 2853 \text{ cm}^{-1}$

Wahadłowe

ρ

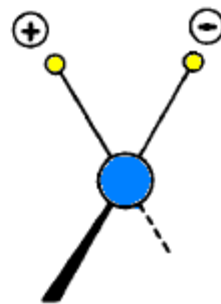
$\sim 720 \text{ cm}^{-1}$

Nożycowe

δ_s

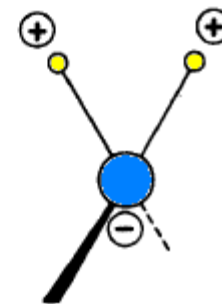
$\sim 1465 \text{ cm}^{-1}$

Skęcujące

τ

$1350\text{-}1150 \text{ cm}^{-1}$

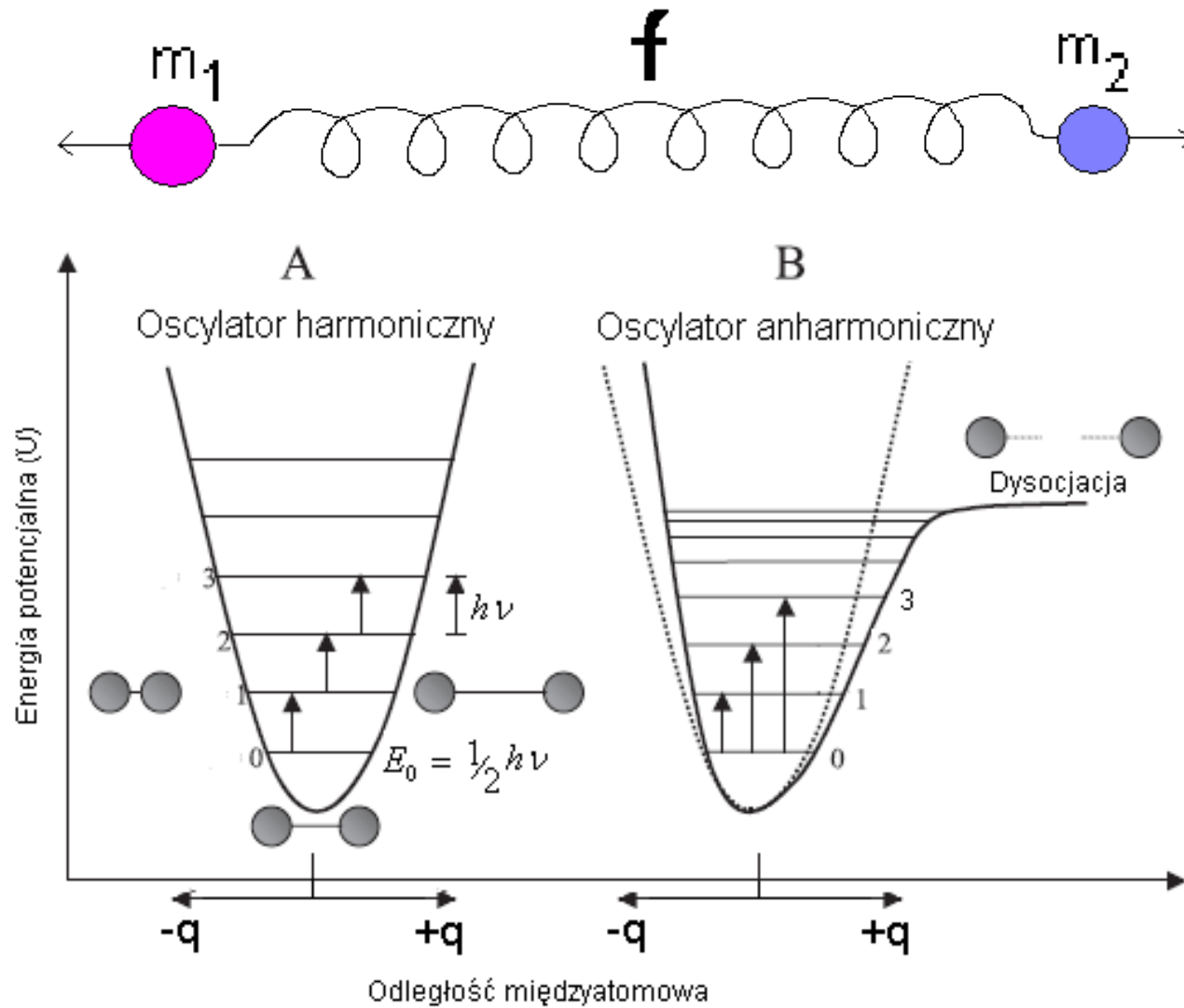

Wachlarzowe

ω

$1350\text{-}1150 \text{ cm}^{-1}$

ENERGIA POTENCJALNA OSCYLATORA HARMONICZNEGO

$$U(q) = \frac{1}{2} f q^2$$

DRGANIA OBSERWOWANE W MIR I NIR

$$E = \left(n + \frac{1}{2}\right) h\nu$$

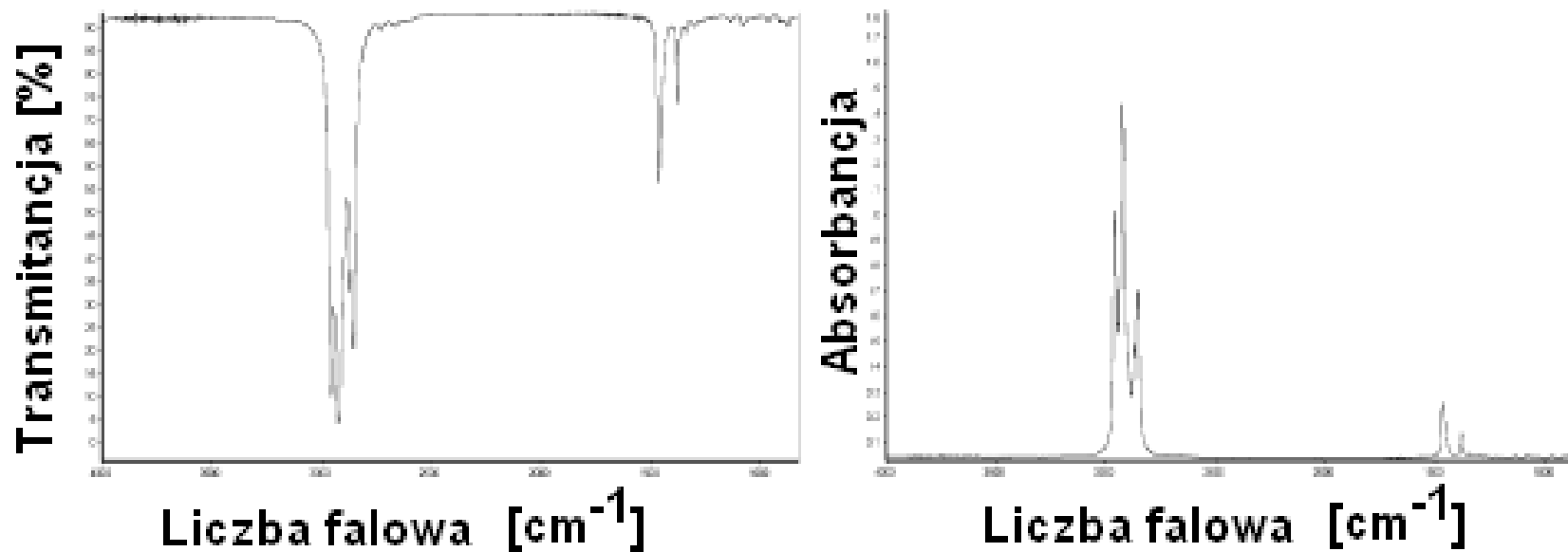
$n = 0, 1, 2, 3, \dots$

$\Delta E = h\nu$ drgania podstawowe - MIR

$\Delta E = 2 \cdot h\nu$ 1 nadton – MIR/NIR

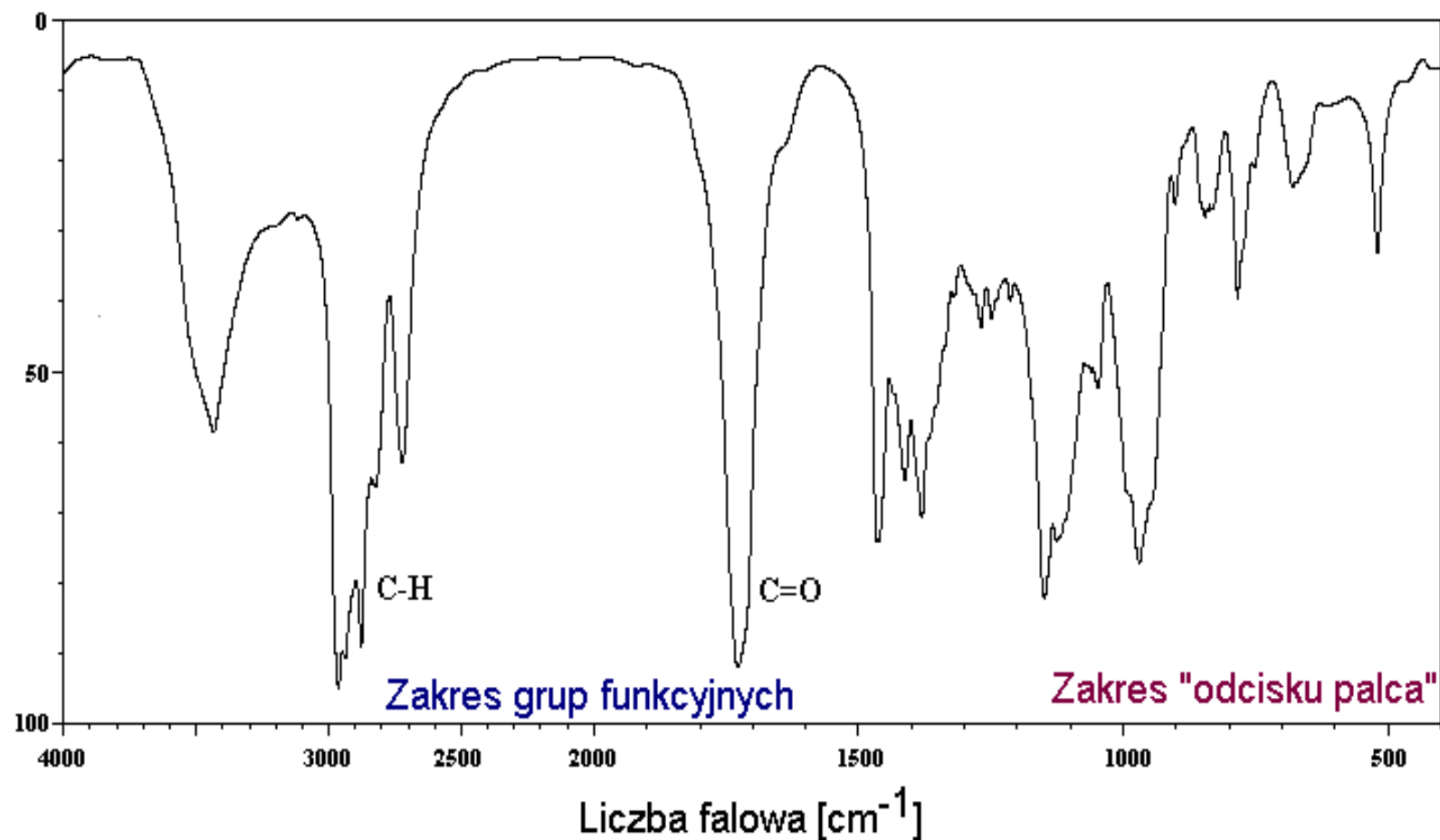
$\Delta E = 3 \cdot h\nu$ 2 nadton - NIR

JAK WYGLĄDAJĄ TYPOWE WIDMA MIR

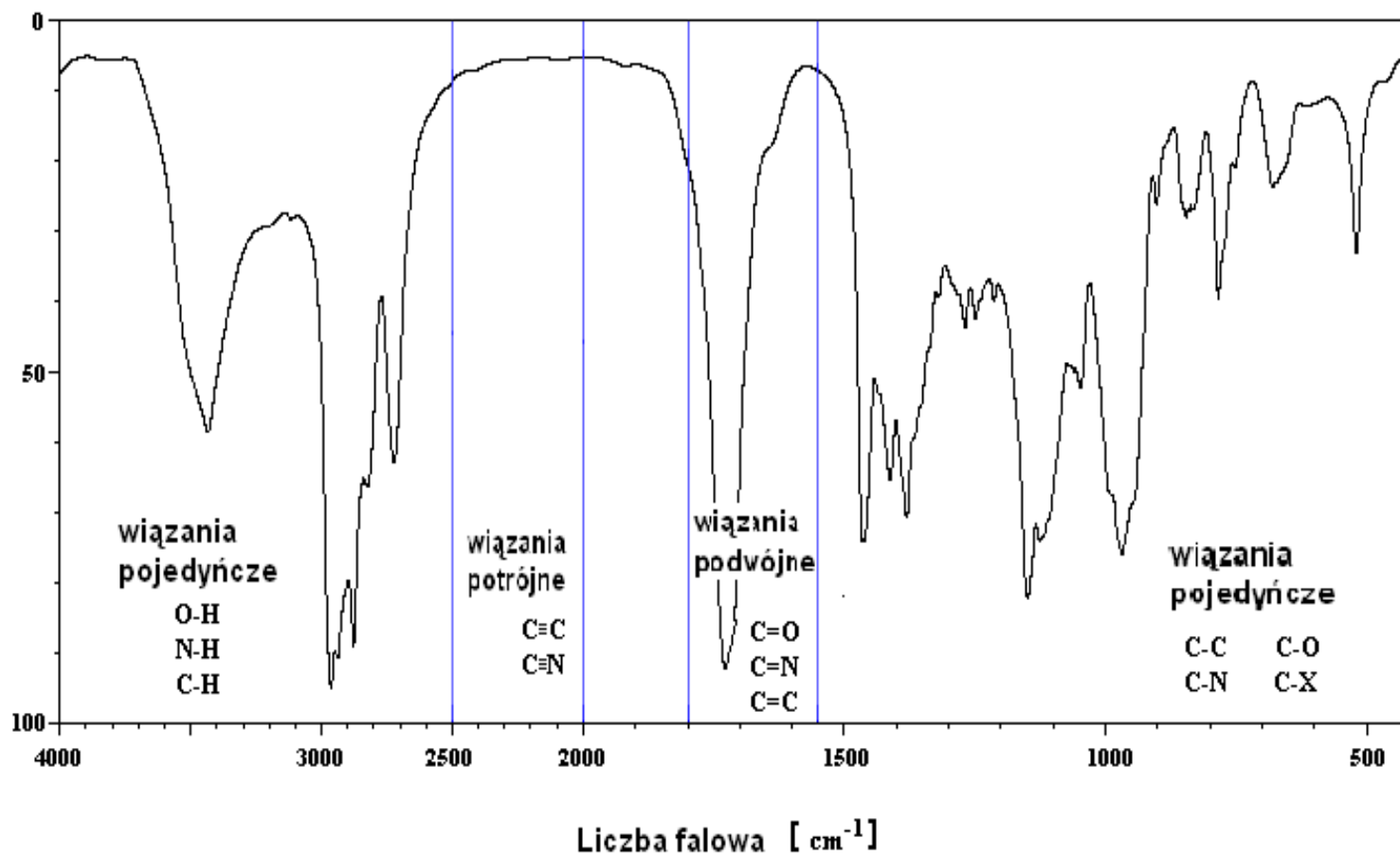

$$A = \log(1/T)$$

ZAKRESY WIDMA MIR

ZAKRESY WIDMA MIR

NAJWAŻNIEJSZE ZAKRESY MIR

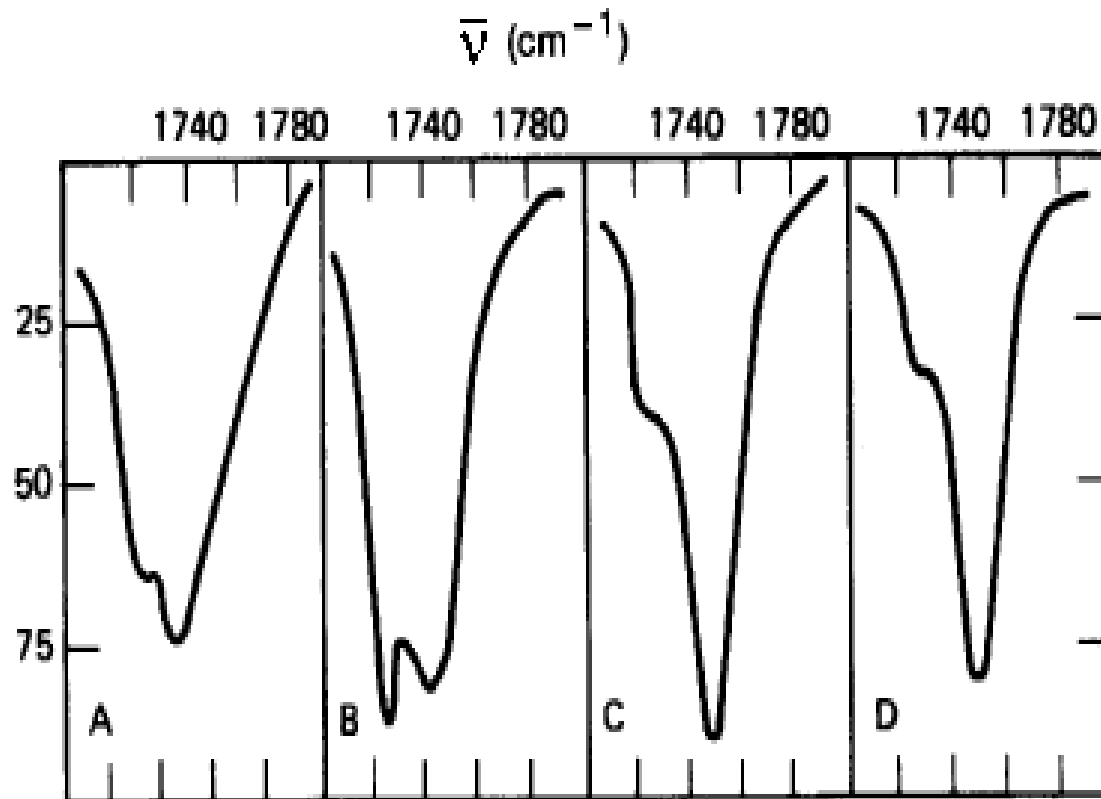
- 3650-3200 cm^{-1} – $\nu(\text{OH})$, $\nu(\text{NH})$,
- 3200-3000 cm^{-1} – $\nu(\text{C-H})$ (alkeny, Ar)
- 3000-2700 cm^{-1} – $\nu(\text{C-H})$ (CH_2 , CH_3)
- 2700-2000 cm^{-1} – $\nu_{\text{as}}(\text{X}=\text{Y}=\text{Z})$, wiąz. potrójne
- 1800-1600 cm^{-1} – $\nu(\text{C}=\text{O})$, $\nu(\text{C}=\text{C})$, $\nu(\text{C}=\text{N})$,
 $\delta(\text{NH}_2)$
- 1500-1350 cm^{-1} – $\delta(\text{CH}_2, \text{CH}_3)$
- 1600-1500 cm^{-1} – $\nu(\text{C}=\text{C})$ (Ar)
- 1350-1000 cm^{-1} – $\nu(\text{C-O})$

INTERPRETACJA WIDM MIR

- Nie należy próbować zinterpretować wszystkich istniejących pasm absorpcji
- Badać kolejno podane wyżej zakresy
- Wnioskować zarówno o obecności grup funkcyjnych na podstawie istnienia charakterystycznych pasm absorpcji, jak i o ich braku, gdy pasma nie występują
- UWAGA – położenie pasm może zmieniać się nawet o 20 cm^{-1} przy zmianie warunków uzyskiwania widma!!

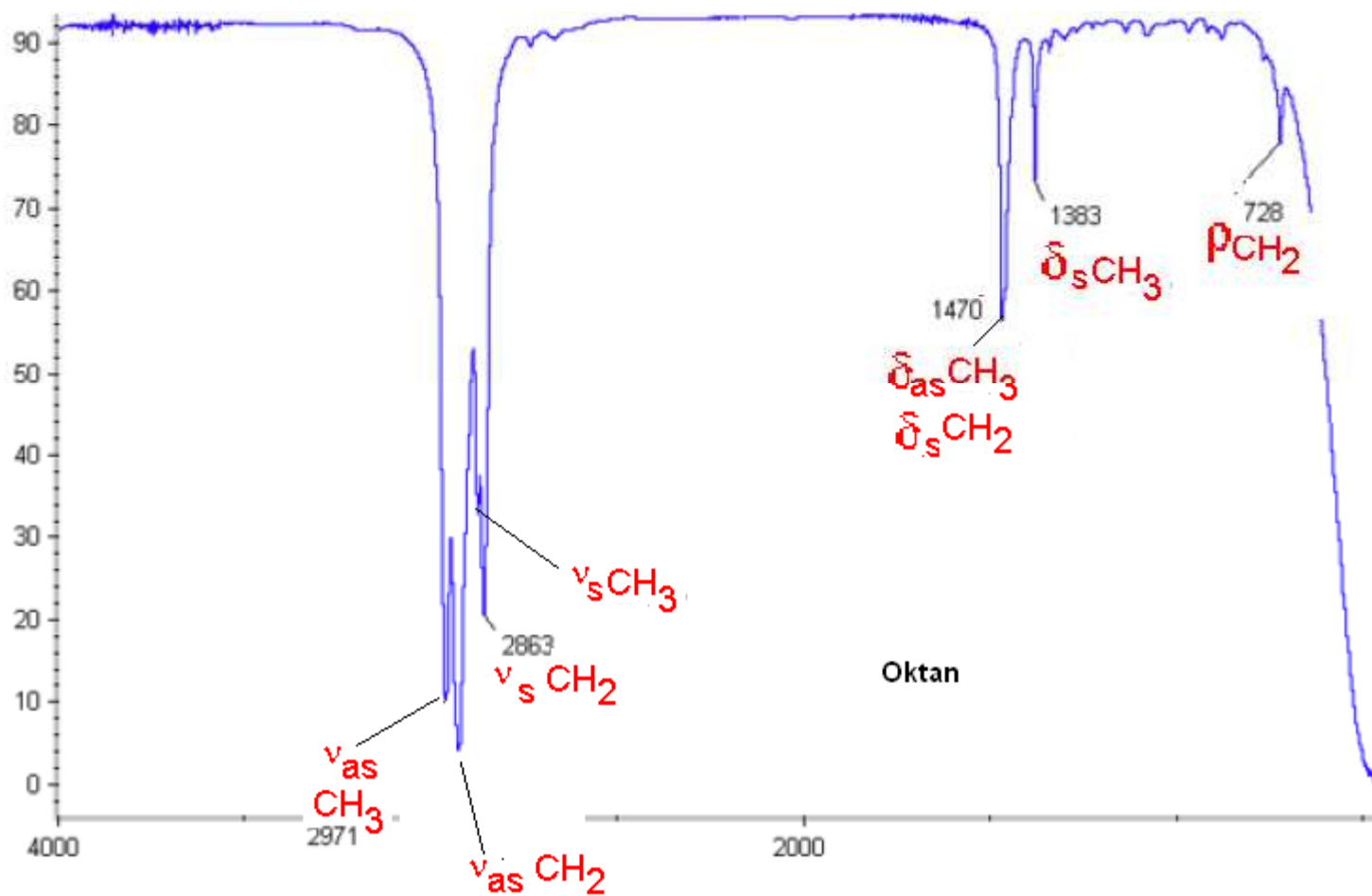
ZALEŻNOŚĆ WYGLĄDU WIDMA MIR OD WARUNKÓW OTRZYMYWANIA

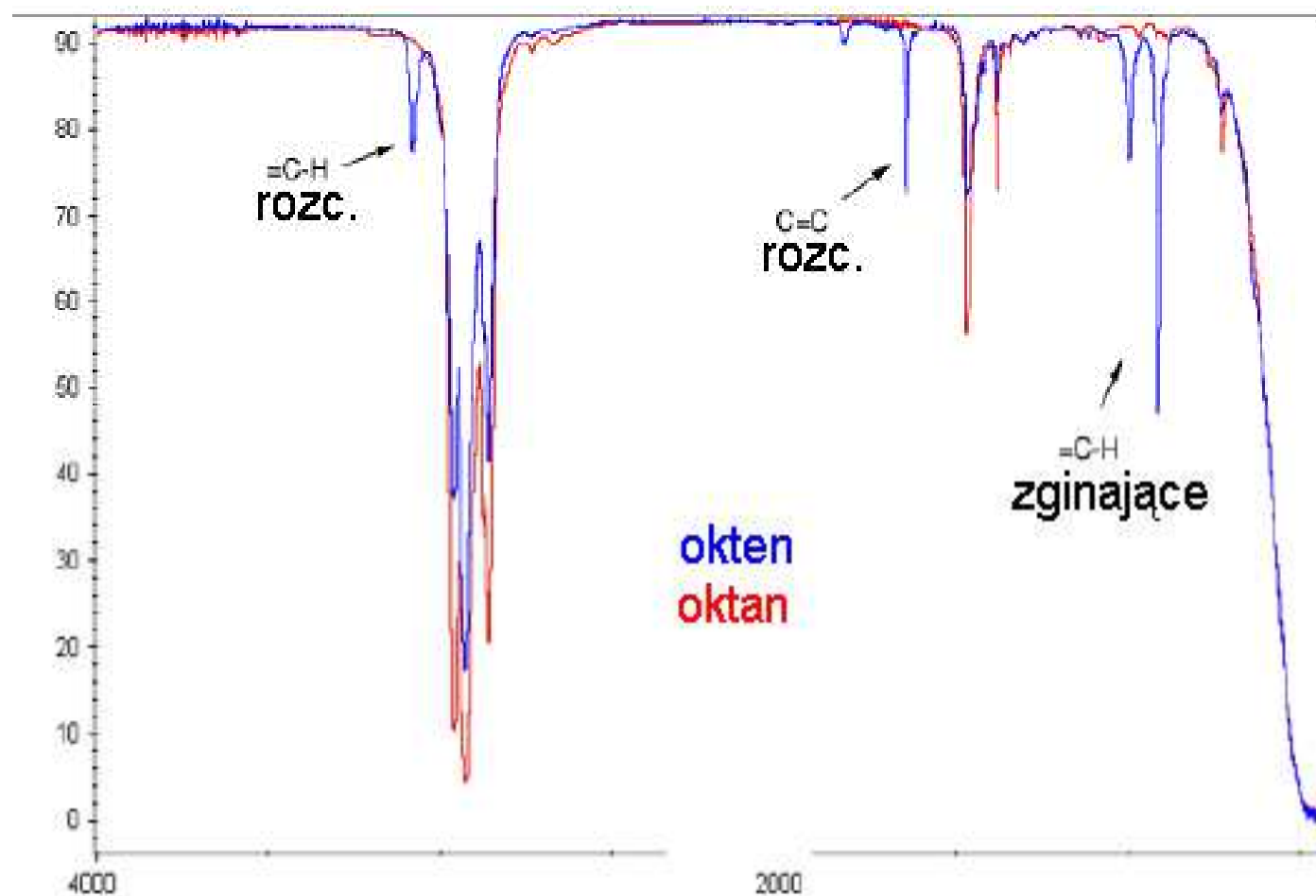
Cyklopentanon

- A - CCl₄
- B - CS₂
- C - CHCl₃
- Film

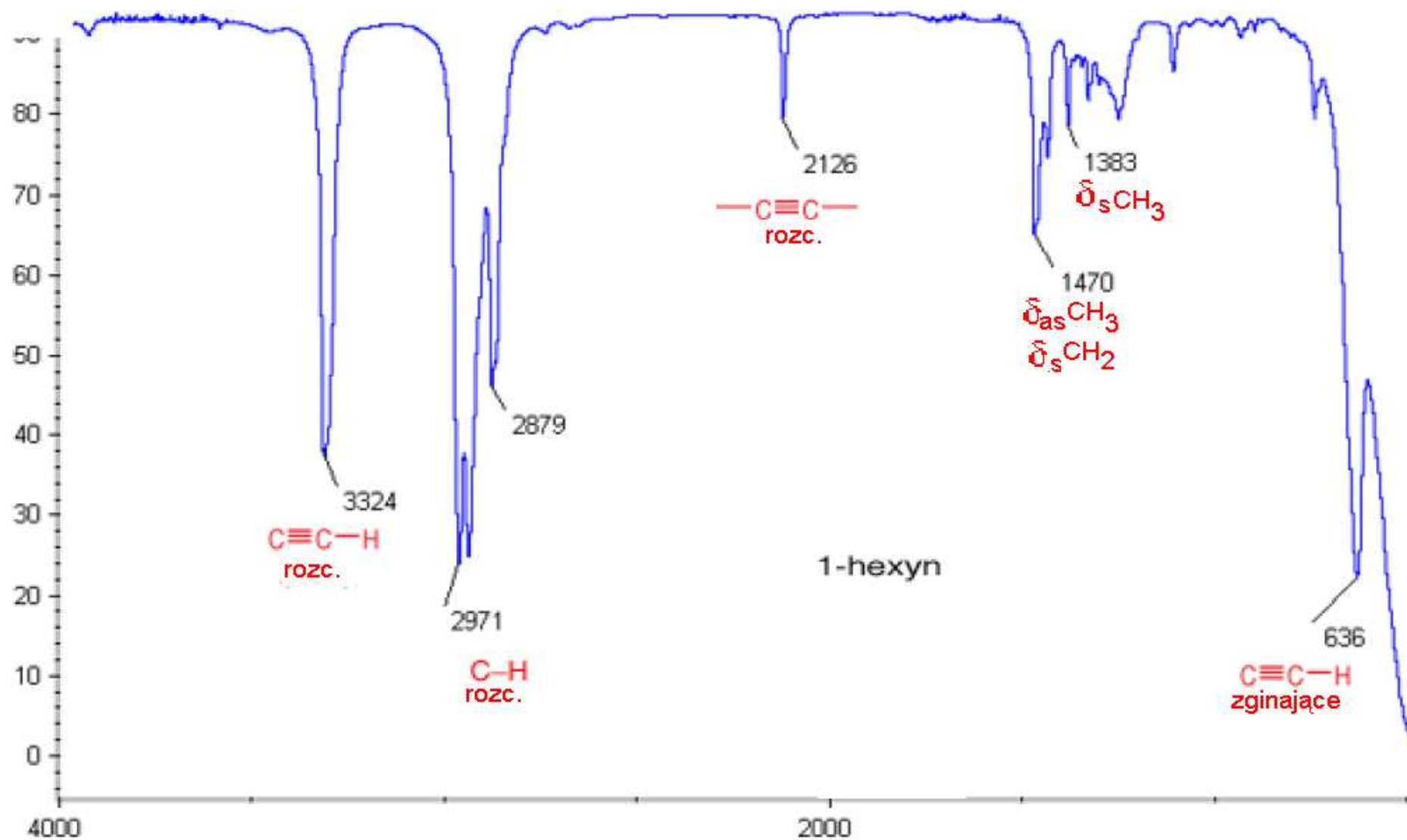
TYPOWE WIDMO ALKANU

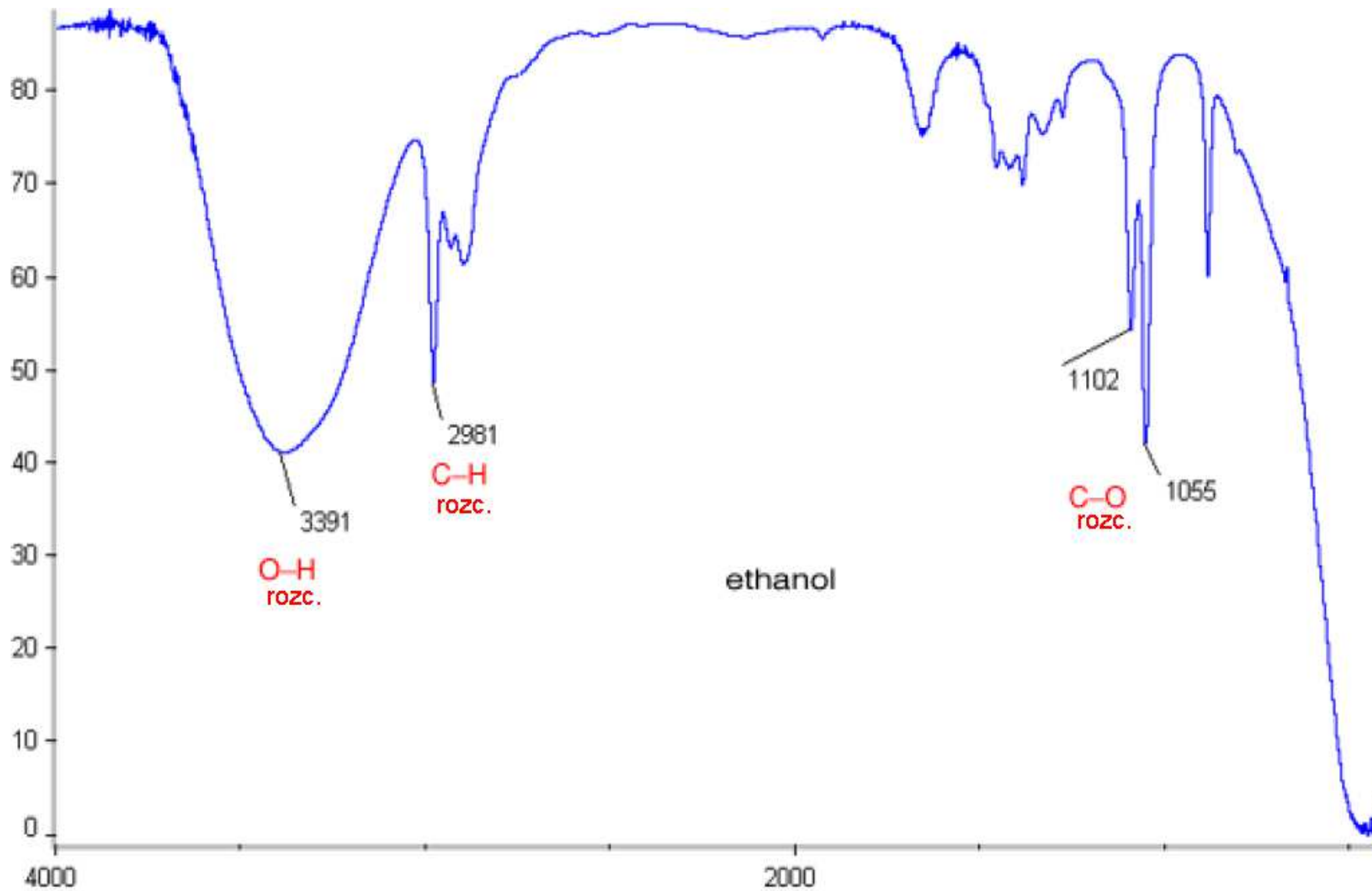
ALKAN I ALKEN

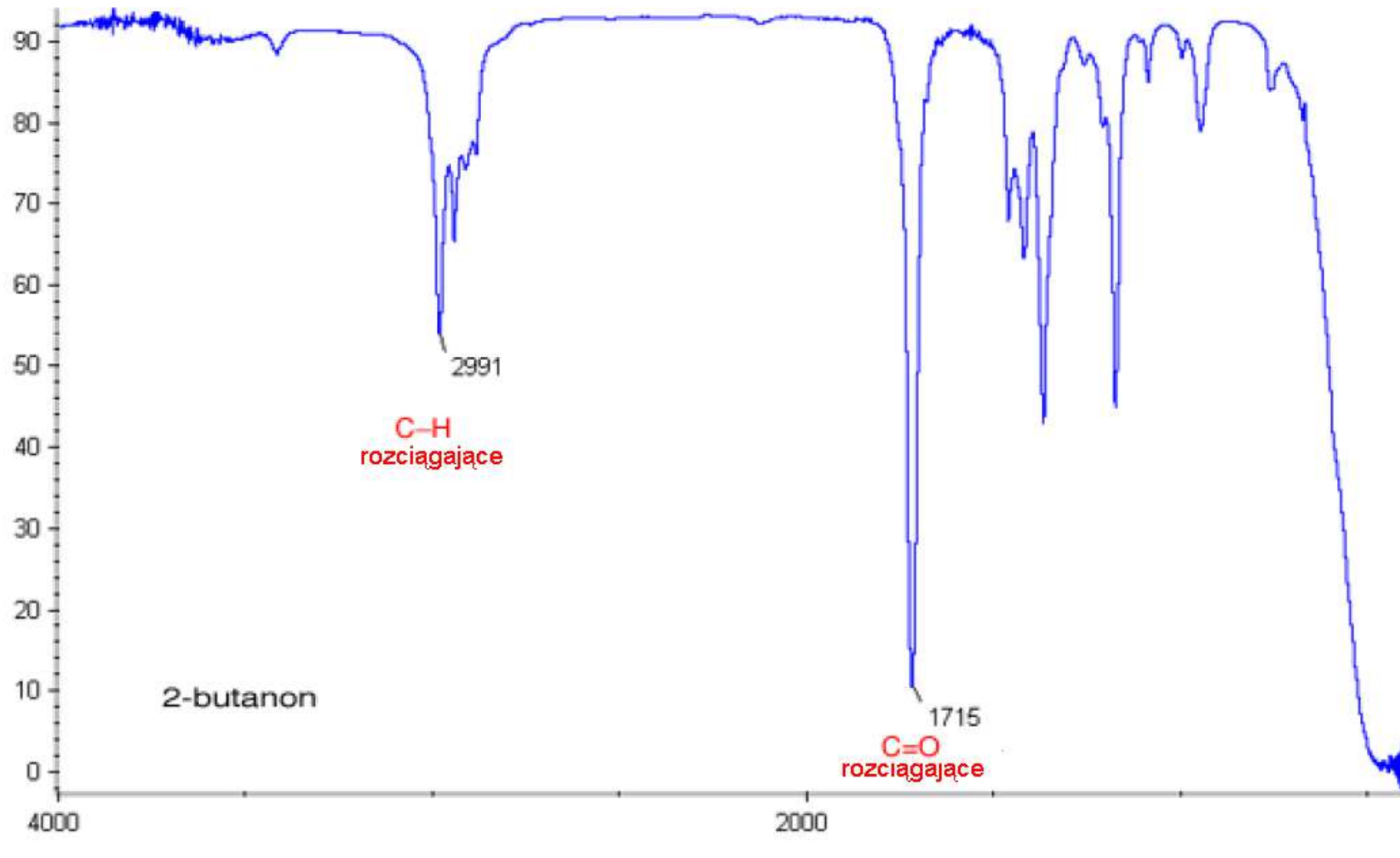
TYPOWY ALKIN

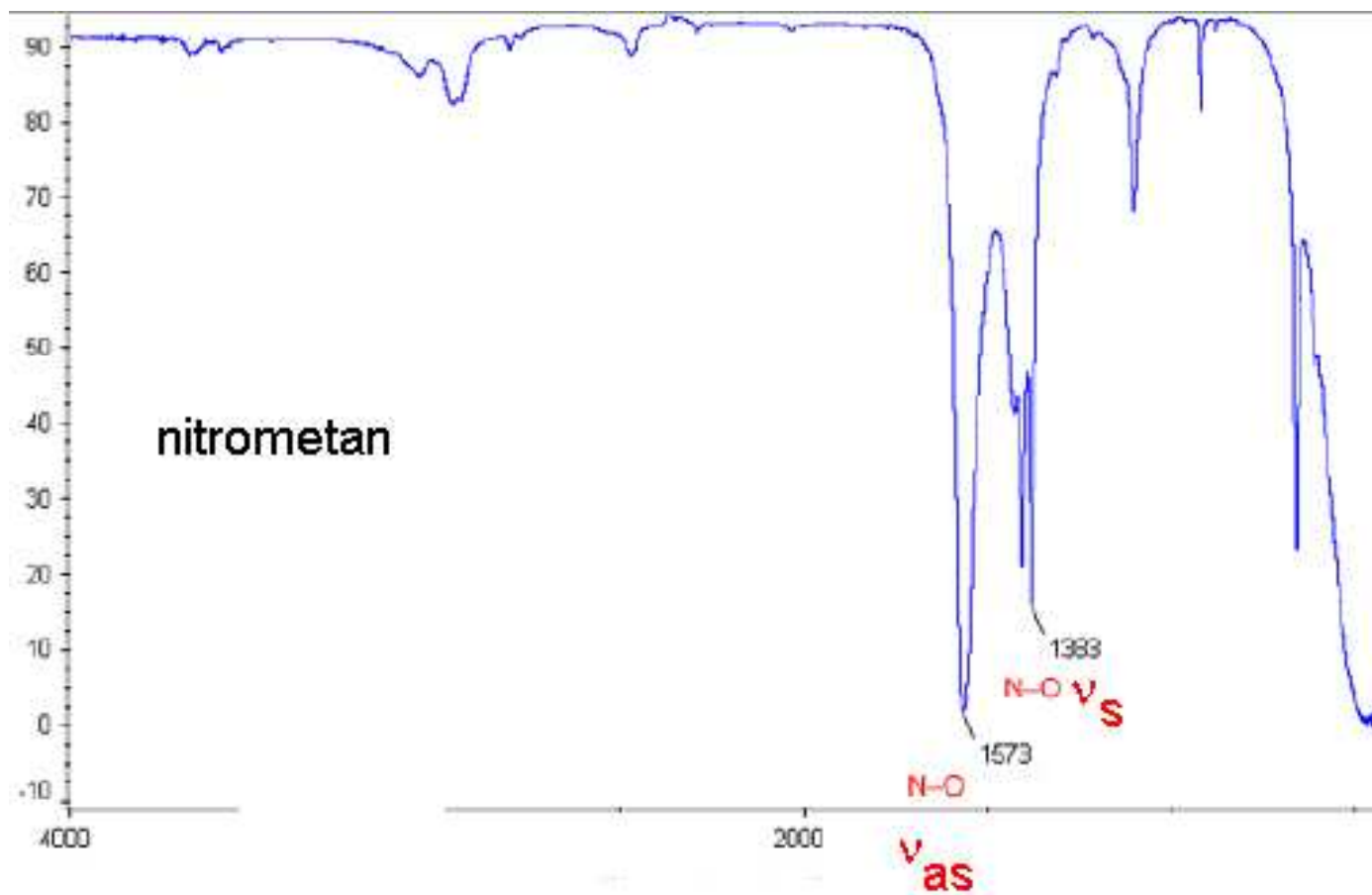
TYPOWY ALKOHOL ALIFATYCZNY

TYPOWE WIDMO KETONU ALIFATYCZNEGO

TYPOWE WIDMO ZWIĄZKU NITROWEGO

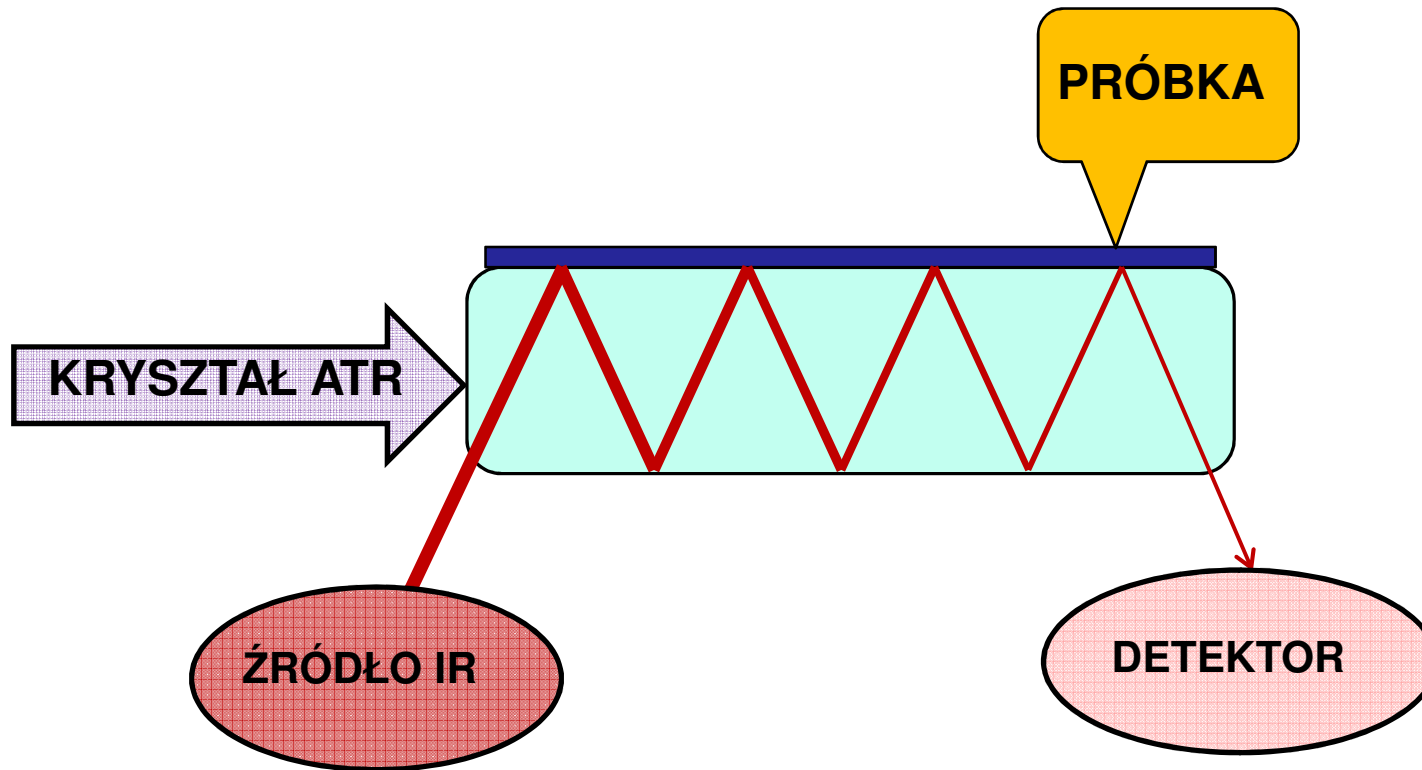

SPOSOBY PRZYGOTOWANIA PRÓBEK DO POMIARÓW W ŚWIETLE PRZECHODZĄCYM

- Substancje stałe
  - Pastyłki KBr
  - Roztwory CCl_4 , CS_2 , CHCl_3 , CH_2Cl_2 , CH_3CN
  - Zawiesina w Nujolu, heksachlorobutadienie, polichlorotrifluoroetylenie – na płytkach NaCl
- Ciecze
  - Cienki film
  - Roztwory CCl_4 , CS_2 , CHCl_3 , CH_2Cl_2 , CH_3CN
- Gazy – kuwety gazowe

ATR

RODZAJE DRGAŃ W NIR

- Nadtony – szczególny przypadek pasm kombinowanych

$$\text{1-szy nadton} \quad 2v = 2 * v$$

$$\text{2-gi nadton} \quad 3v = 3 * v$$

$$\text{3-ci nadton} \quad 4v = 4 * v$$

- Pasma kombinowane

$$v = v_i + v_k + v_m$$

$$v = 2v_i + v_k$$

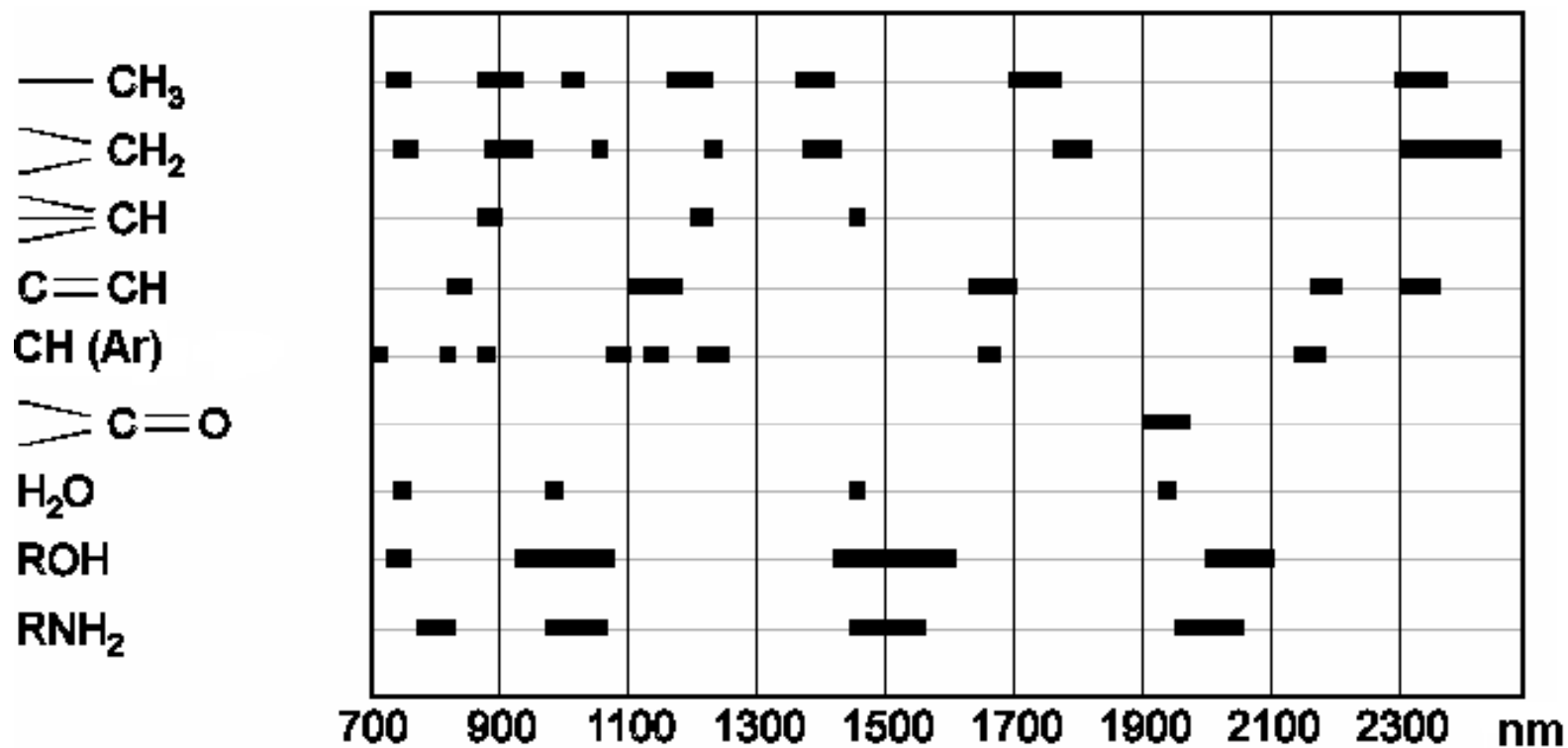
PASMA KOMBINACYJNE CH₂ W CH₂Cl₂ [cm⁻¹]

Pasmo	v obserwowana	v obliczona	Suma
$\nu_a + \delta_r$	3945	3951	3055+896
$\nu_a + \delta_t$	4196	4211	3055+1156
$\nu_s + \delta_w$	4253	4251	2987+1264

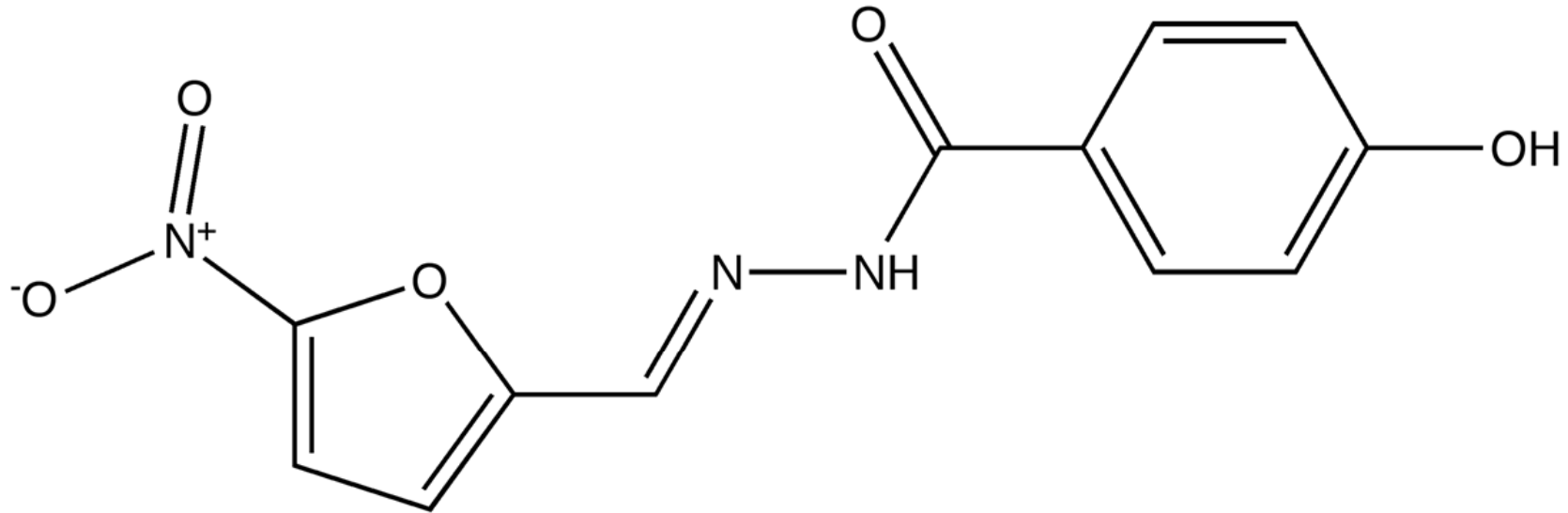
ABSORBCJA W NIR

- Grupy R-H charakteryzują się najmocniejszymi nadtonami ponieważ mają wysoki moment dipolowy
- Inne silnie absorbujące w NIR grupy to: O-H, N-H, C-H, S-H itp.
- Cząsteczka H₂ nie ma momentu dipolowego, stąd nie absorbuje w NIR
- Większość pasm w NIR tworzą drgania rozciągające R-H lub rozciągająco- zginające R-H

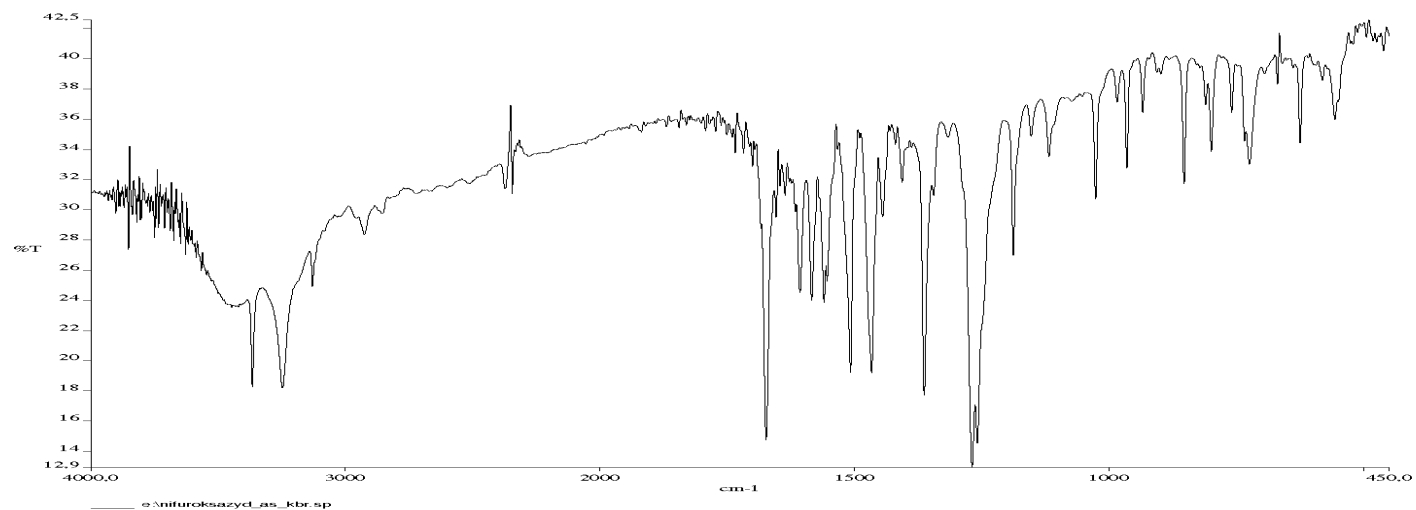
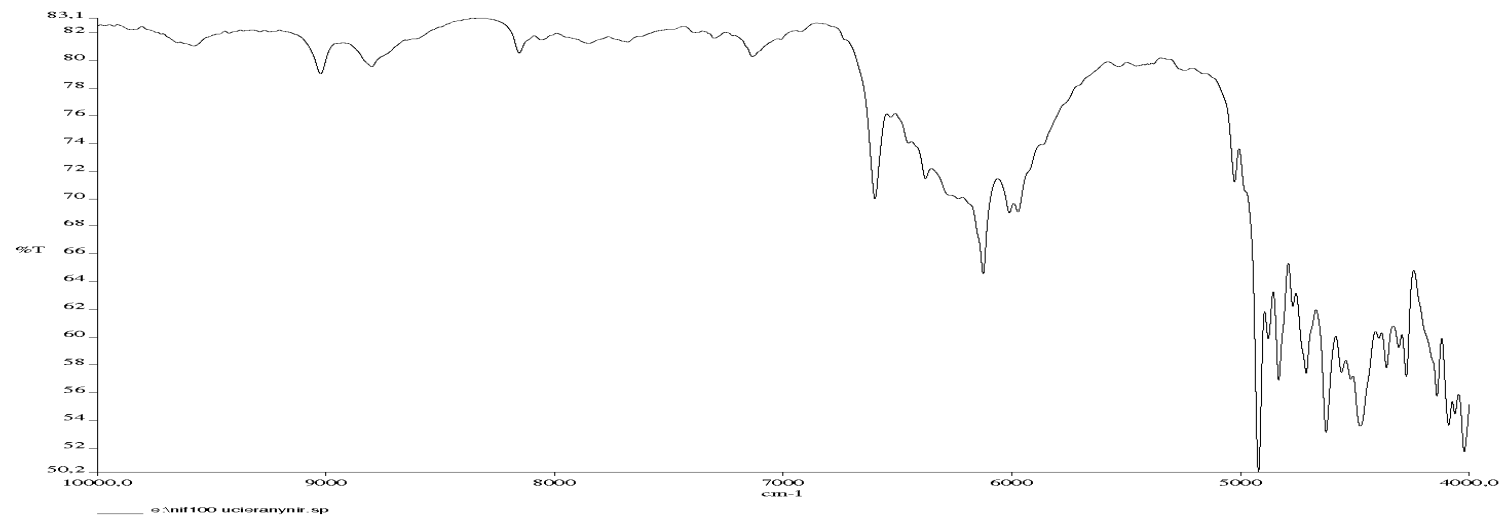
TYPOWE PASMA ABSORPCJI W NIR

NIFUROKSAZYD

WIDMA NIR I IR NIFUROKSAZYDU

WZGLĘDNE INTENSYWNOŚCI PASM DRGAŃ ROZCIĄGAJĄCYCH C-H

Pasmo	Zakres	Intensywność
Podstawowe (v)	2959-2849 cm^{-1}	1
1 nadton (2v)	5917-5698 cm^{-1}	0,01
2 nadton (3v)	8873-8547 cm^{-1}	0,001
3 nadton (4v)	11834-11390 cm^{-1}	0,0001
4 nadton (5v)	14493-12987 cm^{-1}	0,00005

PRZYGOTOWANIE PRÓBEK NIR/IR

MIR:

- Substancje rozcieńczone
  - Pastylka KBr
  - Roztwory (CCl_4 , CS_2)
  - Zawiesina w Nujolu
- Technika ATR – mogą być substancje nierozcieńczane

NIR:

- Brak konieczności obróbki wstępnej próbek

NIR a IR

	IR	NIR
Zakres	4000-400 cm^{-1}	12500-4000 cm^{-1}
Obserwowane pasma	Tony podstawowe	Nadtony, pasma kombinowane
Technika	Absorpcyjna	Absorpcyjna
Przygotowanie próbki	Tak (z wyjątkiem ATR)	Nie
Selektywność strukturalna	Wysoka	Niska

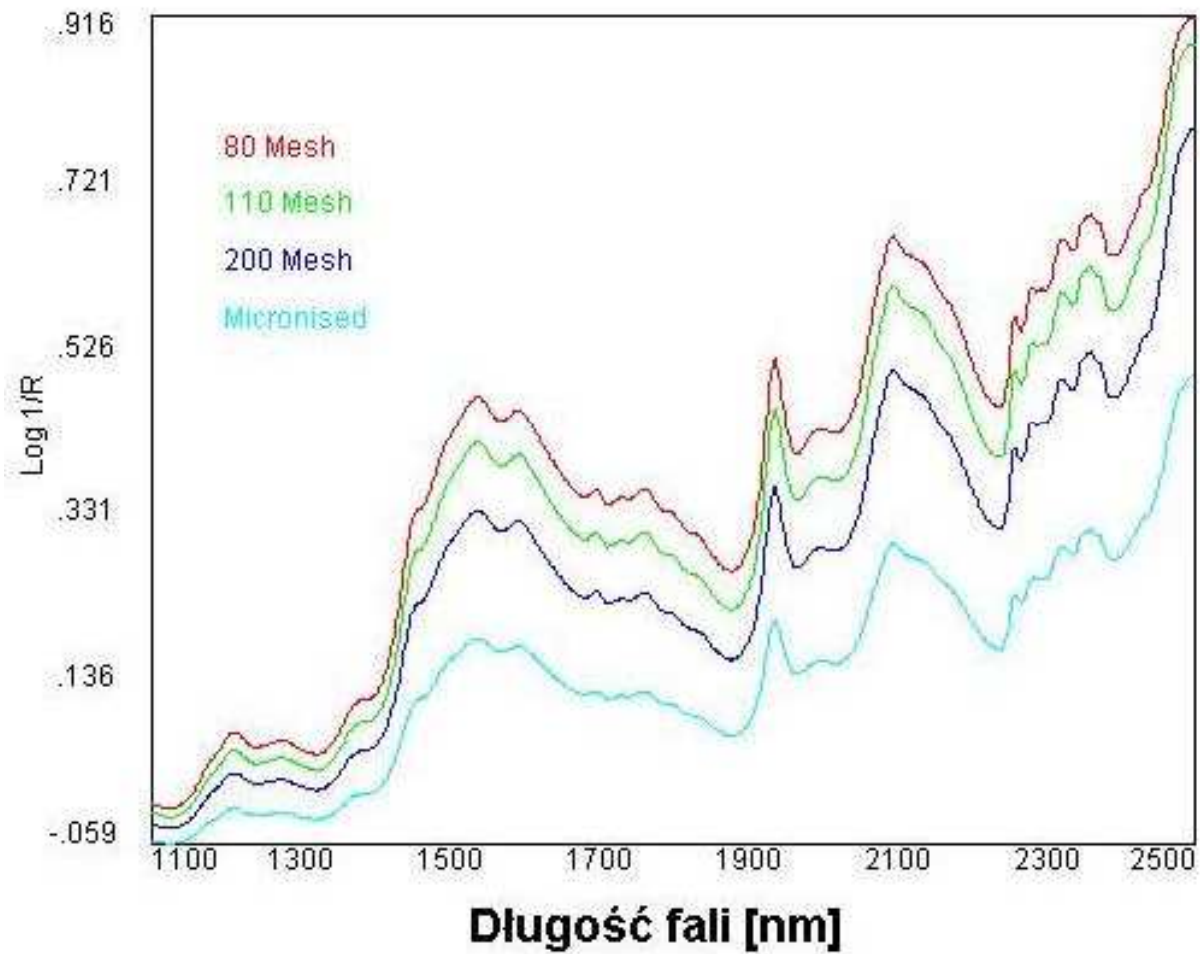
ZASTOSOWANIA NIR

- Produkty spożywcze
  - Wyroby mleczne
  - Wyroby piekarnicze
  - Napoje
  - Produkty mięsne i rybne
- Wyroby włókiennicze (włókna naturalne i sztuczne) i polimery
- Przemysł petrochemiczny
- Przemysł farmaceutyczny
- Medycyna laboratoryjna
- Kontrola procesów przemysłowych
- Analiza kryminalistyczna

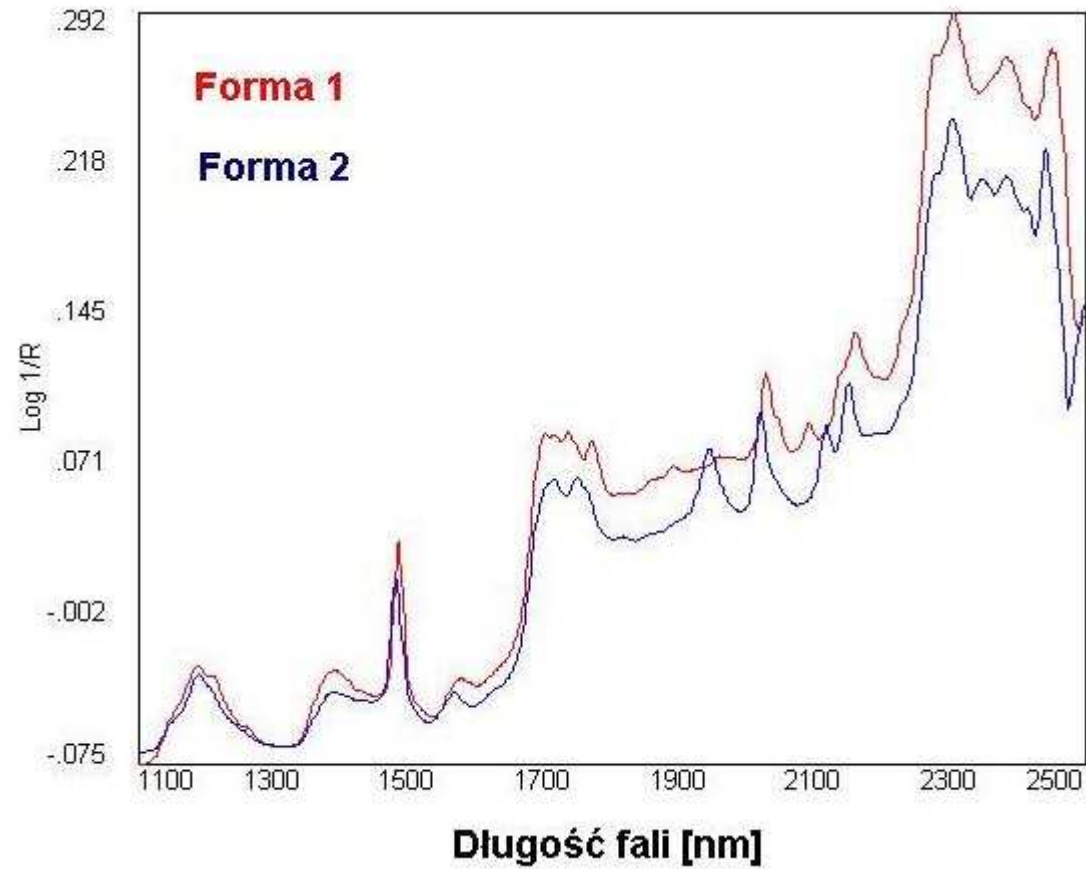
ZASTOSOWANIA NIR W PRZEMYŚLE FARMACEUTYCZNYM

- Sprawdzanie tożsamości i jakości surowców
  - Badanie stopnia rozdrobnienia surowców
  - Badania polimorfizmu
- Optymalizacja procesów suszenia
- Optymalizacja procesów mieszania
- Badanie twardości tabletek
- Oznaczanie zawartości substancji czynnych i pomocniczych

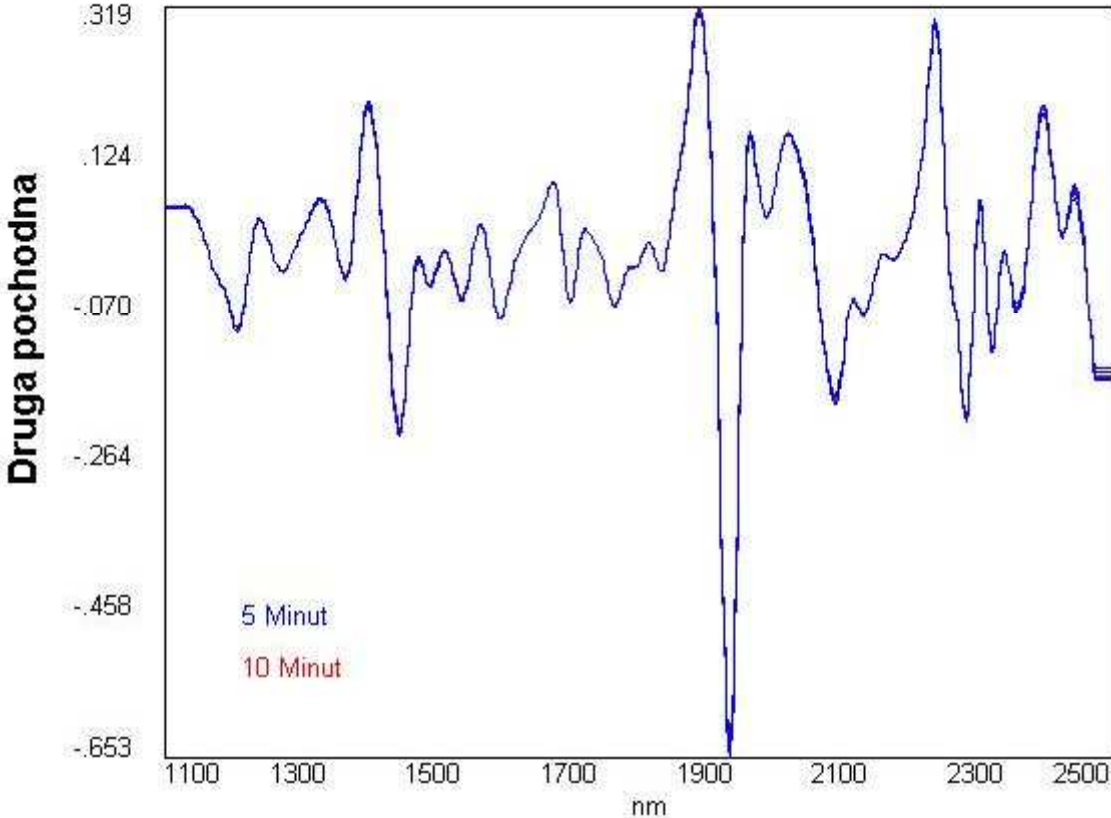
RÓŻNE RODZAJE LAKTOZY

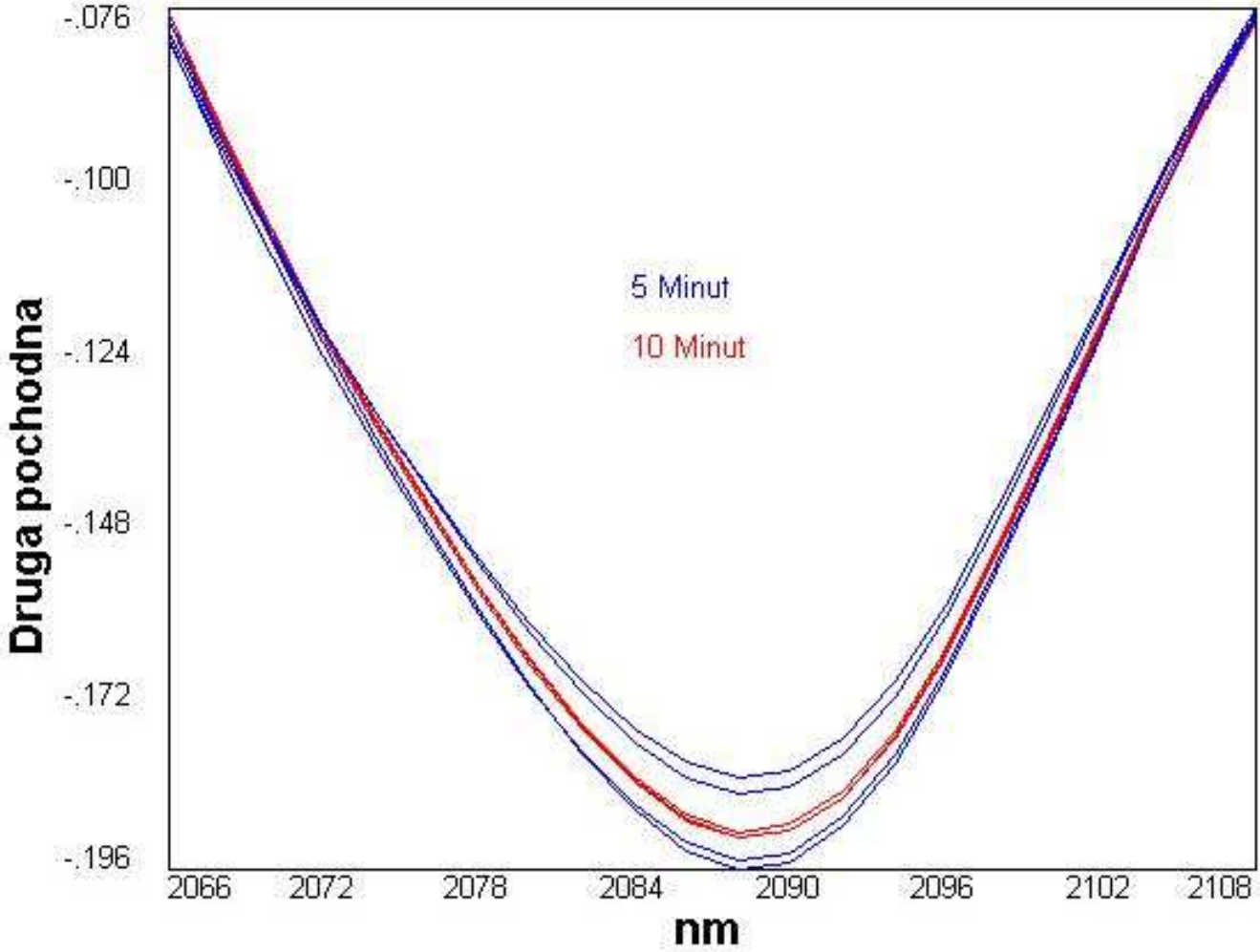
ROZRÓŻNIANIE FORM POLIMORFICZNYCH

OPTIMALIZACJA PROCESU MIESZANIA

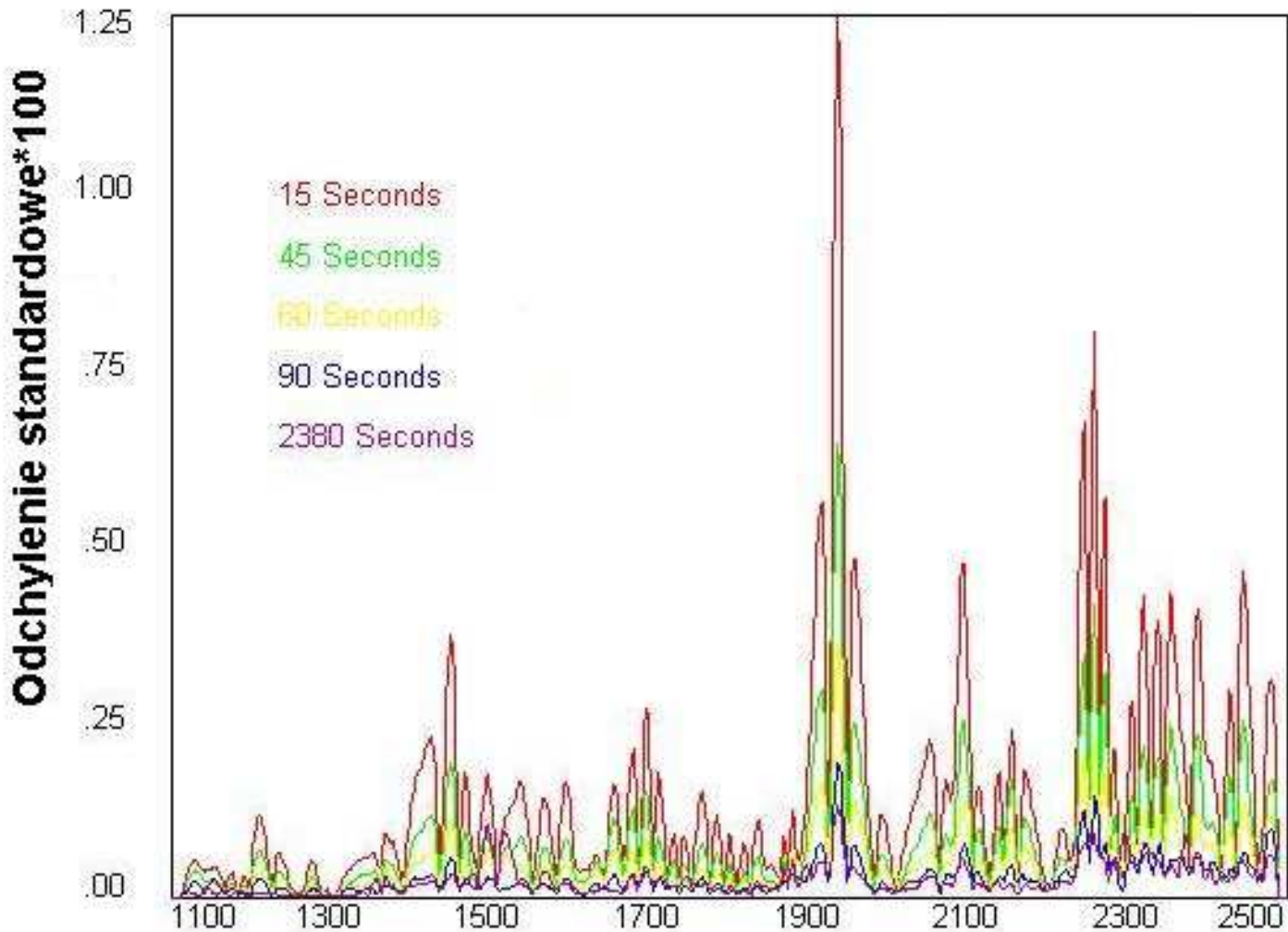

OPTYMALIZACJA PROCESU MIESZANIA

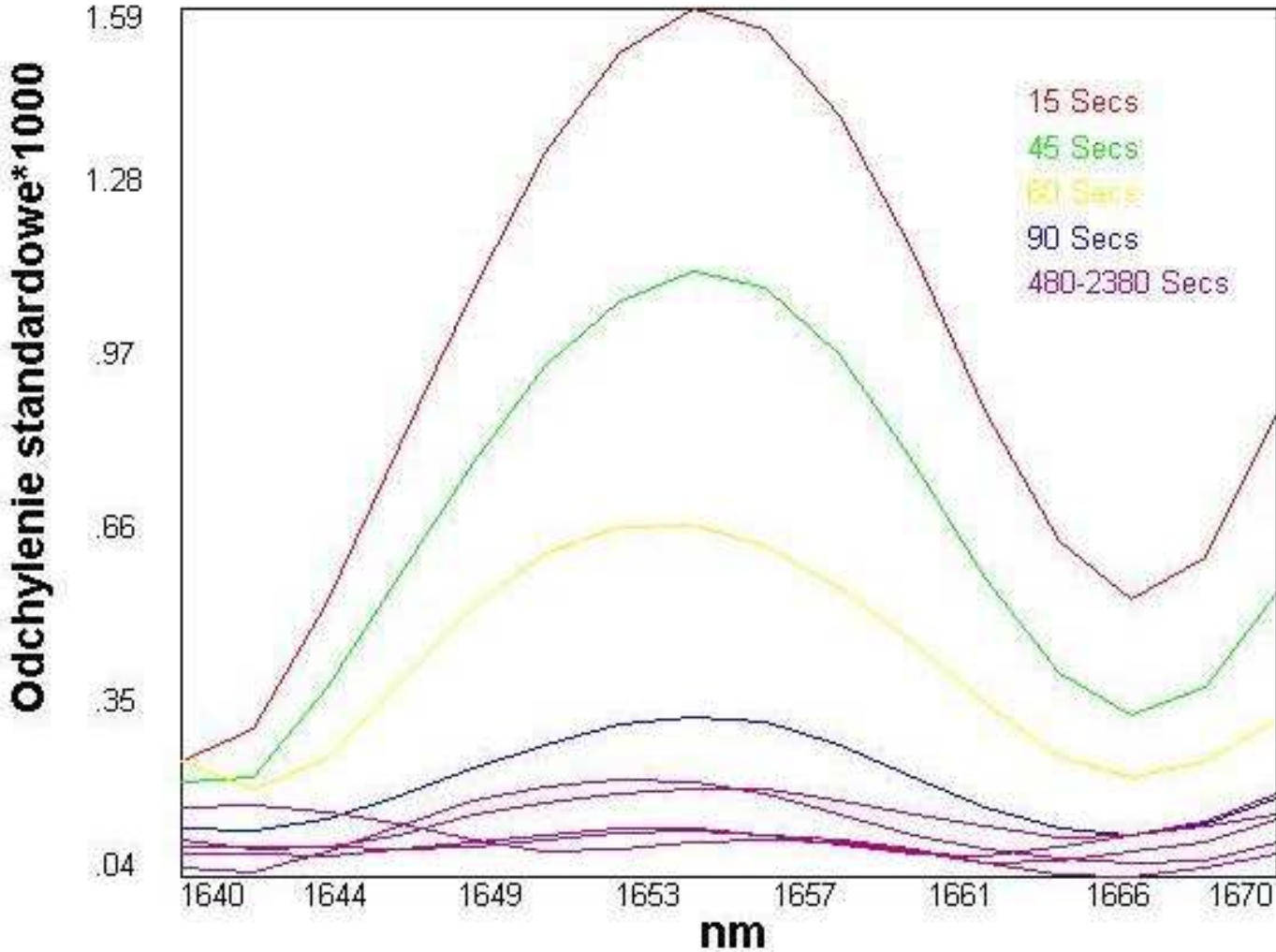

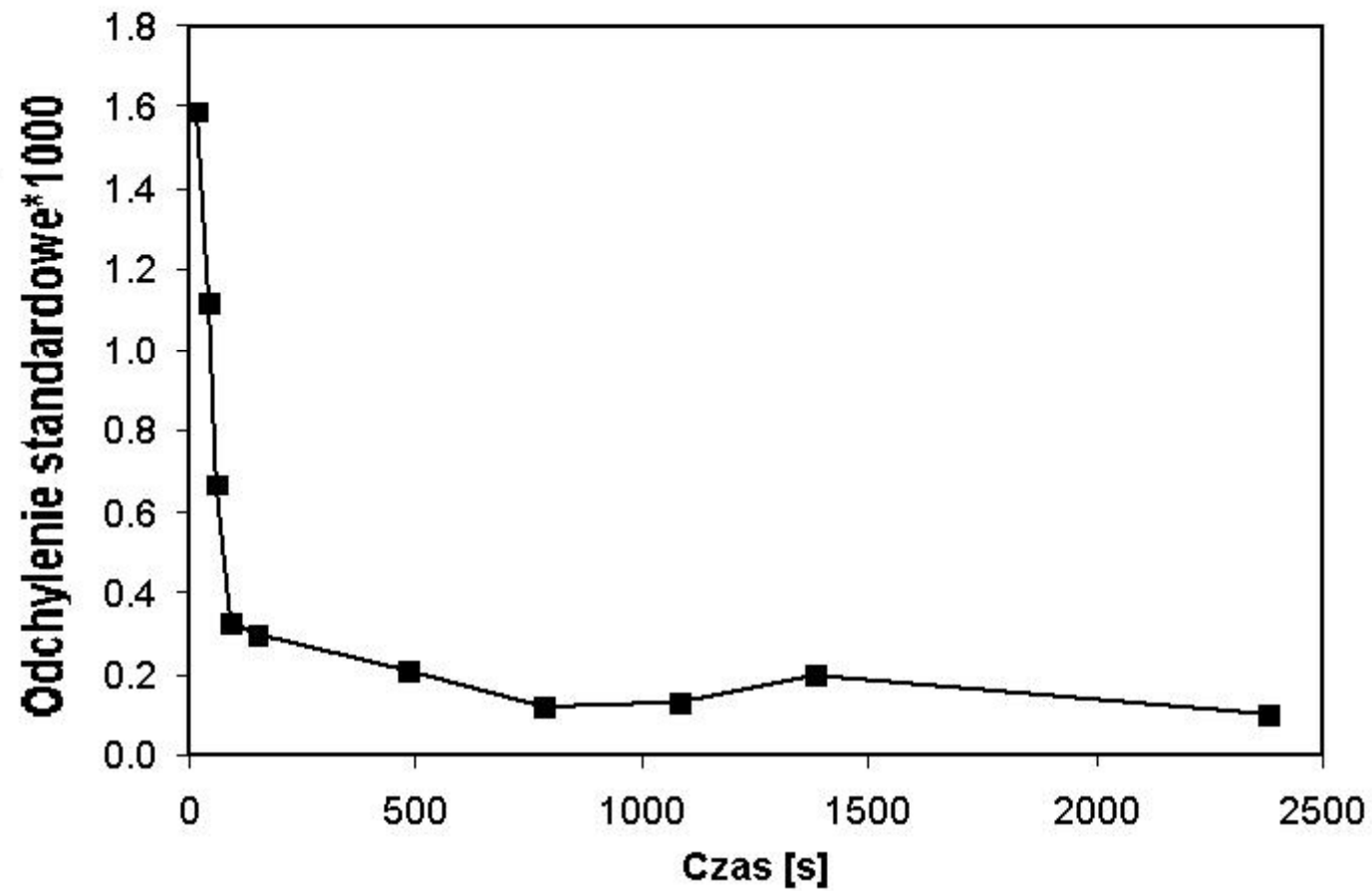
OPTYMALIZACJA PROCESU MIESZANIA

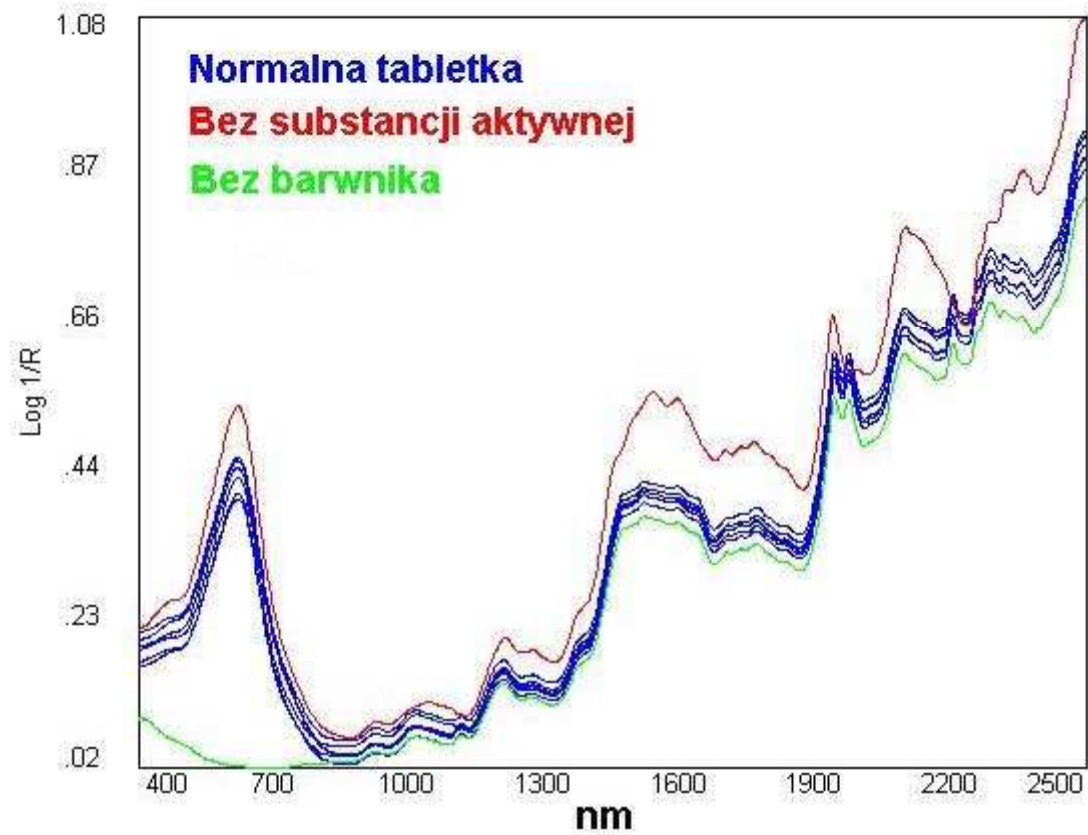
OPTYMALIZACJA PROCESU MIESZANIA

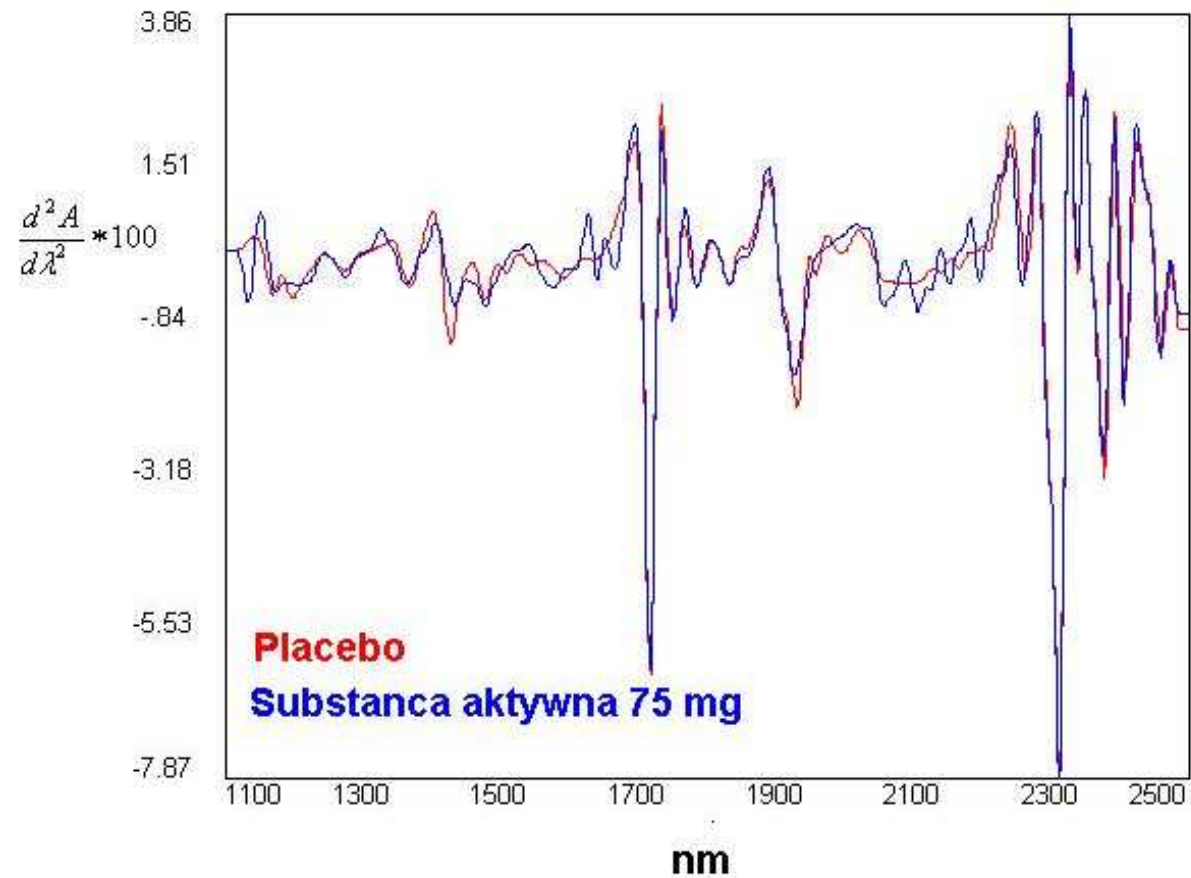
OPTYMALIZACJA PROCESU MIESZANIA

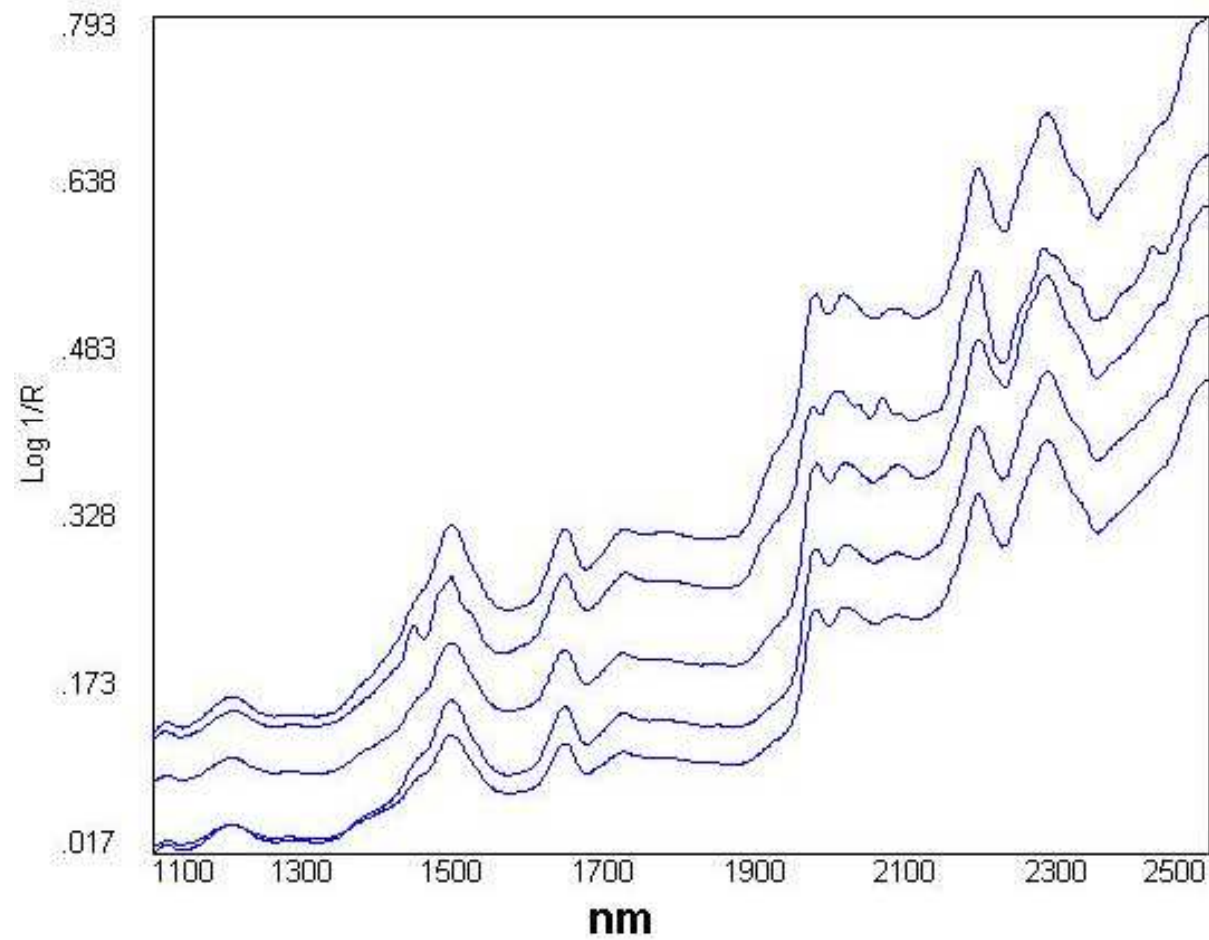
BADANIE PODOBIEŃSTWA TABLETEK

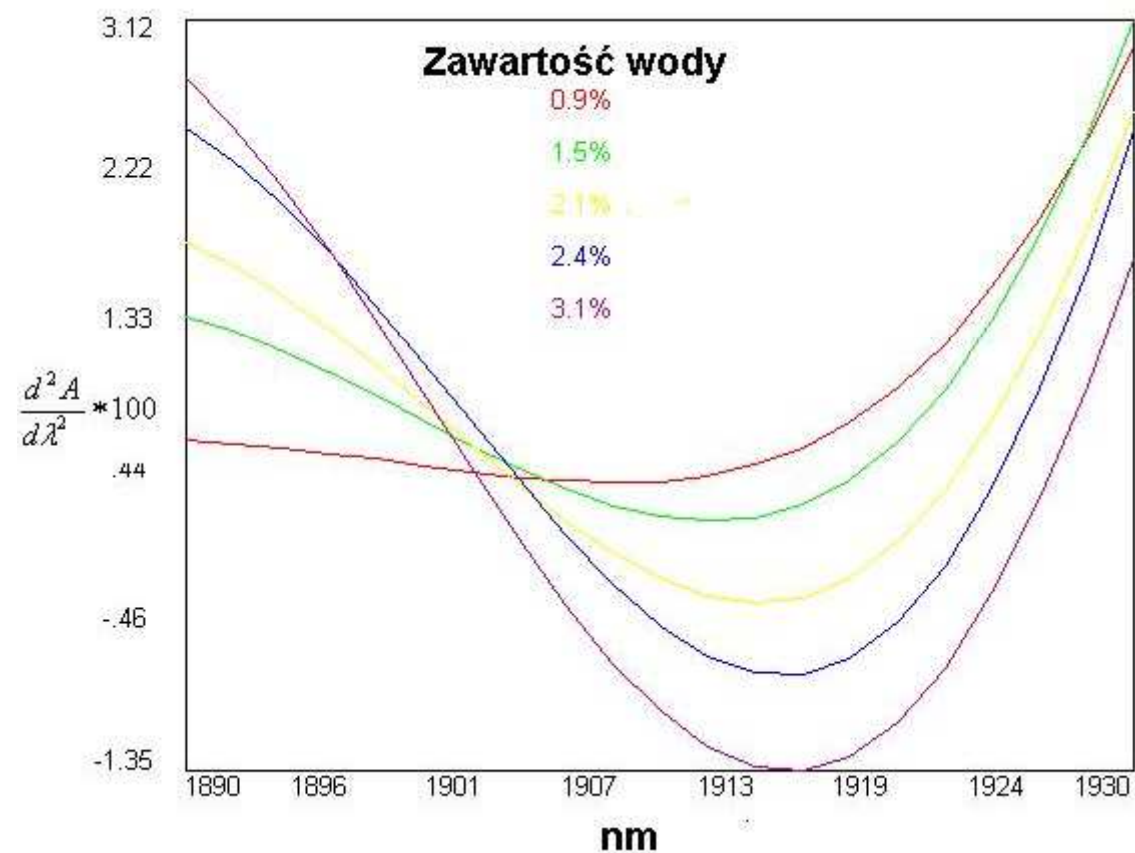
BADANIE TABLETEK PRZEZ BLISTRY

BADANIE LIOFILIZATU W FIOŁKACH

BADANIE ZAWARTOŚCI WODY

BADANIE ZAWARTOŚCI WODY

